

کتاب آبی سازمان ملل متحد

استانداردهای بین المللی

رفتار پلیس

و

ماموران امنیت کشور

مترجم: محمود علم

وکیل پایه یک دادگستری

استانداردهای بین‌المللی رفتار پلیس و مأموران امنیت کشور /
گردآورنده: سازمان ملل متحد، ترجمه: محمود علم. — تهران: سرایی، ۱۳۸۴
۱۲۹ ص.

ISBN: 964-7362-59-5

۱۲۰۰ ریال.

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. [۵۳] - ۵۶.

نمایه.

۱. عدالت کیفری - - استانداردها. ۲. حقوق بین‌الملل بشردوستانه.

۳. پلیس - - رفتار. الف. علم، محمود، مترجم. ب. سازمان ملل متحد.

ج. عنوان.

۳۱/۷

۵ الف / KZ۶۷۱ ۱۳۸۴

م ۸۴-۲۰۳۵۶

کتابخانه ملی ایران

نشر سرایی

استانداردهای بین‌المللی رفتار پلیس و

مأموران امنیت کشور

مترجم: محمود علم

لیتوگرافی و چاپ: هاشمیون

نوبت چاپ: اول ۱۳۸۴

تیراژ: ۲۲۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰ تومان

ISBN: 964-7362-59-5

فهرست

۷		مقدمه مترجم
۹		پیش گفتار
۱۳		نقش پلیس
۱۵		دستگیری
۱۹		زور و اسلحه
۲۳		دادرسی
۲۵		قربانیان
۲۷		بازداشتی ها و زندانیان
۳۱		شکنجه و سایر رفتارهای بیرحمانه
۳۳		اعدام غیرقانونی
۳۵		نسل کشی (ژنوسید)
۳۷		قواعد بشر دوستانه
۳۹		حمایت از پناهندگان
۴۳		اصول بنیادی
۴۵		یادداشت ها
۵۱		منابع
۵۵		نظامنامه رفتاری ضابطین دادگستری
۶۳		متن انگلیسی

مقدمه مترجم

ساقی به جام عدل بده باده تا گدا

غیرت نیاورد که جهان پر بلا کند

(حافظ)

مجموعه ای که در دست دارید هر چند کوچک، دربردارنده مهمترین اصول اساسی در زمینه‌های عدالت کیفری، حقوق بشر و حقوق بشر دوستانه است که از سوی انتشارات سازمان ملل متحد تحت عنوان «استانداردهای سازمان ملل متحد در زمینه عدالت کیفری» از مجموعه «کتابهای آبی» سازمان ملل متحد منتشر شده است. این کتاب راهنما با هدف آموزش ضابطین دادگستری و آشنا کردن آنها با استانداردهای پذیرفته شده بین المللی تهیه شده است، افرادی که اعتقاد و باورشان به حقوق بشر و موازین آن تضمینی بر اجرای قانون و عدالت و رعایت حقوق بشر خواهد بود.

مجموعه حاوی یازده عنوان با اهمیت در زمینه حقوق بشر است صرفنظر از مباحث نسل کشی، حقوق بشر دوستانه و حمایت از پناهندگان، عناوینی همانند: دستگیری، اصول استفاده از زور و اسلحه توسط ضابطین قضایی، قربانیان، رفتار با افراد در بازداشت و زندان، شکنجه و سایر رفتارهای بی‌رحمانه و اعدام‌های غیر قانونی موضوعاتی مبتلا به و چالش برانگیز در جوامع در حال رشد و توسعه می‌باشند. قواعد مندرج در این مجموعه مشتمل

بر مقرراتی است که حقوق موضوعه بسیاری از کشورهای در حال توسعه در خصوص آنها ساکت است و از این رو می‌توانند الگو و مبنای قانونگذاری در حوزه عدالت کیفری قرار گیرند.

موازین مندرج در این کتاب راهنما که از دل حدود ۲۰ کنوانسیون و سند مهم بین‌الملل استخراج شده‌اند به منظور آشنایی عموم و نیز جامعه حقوقی کشور با این موازین و فراهم آوردن امکان سنجش عملکرد ضابطین دادگستری و مجریان قانون در زمینه عدالت کیفری ترجمه و انتشار یافته است. امید است رعایت این استانداردها در همه جا بویژه در کشور عزیزمان ایران تعمیق حرمت و احترام به کرامت ذاتی انسان را فراهم آورد.

به منظور دسترسی به متن اصلی مجموعه و امکان رجوع به مقررات مذکور، متن اصلی نیز به همراه ترجمه چاپ و منتشر شده است.

پیش گفتار

هنگارها و استانداردهای بین المللی که در این کتاب راهنما خلاصه شده اند، تلفیقی از اصول اساسی عدالت کیفری، حقوق بشر و حقوق بشردوستانه است و به منظور استفاده پلیس شهری از مجموعه نیروهای حافظ صلح سازمان ملل متحد تهیه شده اند. یکی از مسئولیت های اصلی و مهم این نیروها کنترل فعالیت های ضابطین دادگستری محل مأموریت است. به همین جهت آنها باید نهایت احترام را نسبت به اصول و قواعد بین المللی پذیرفته شده در زمینه های حقوق بشر و عدالت کیفری داشته باشند.

به منظور تحقق این کارکرد مهم انتظار میرود که نیروهای سازمان ملل به عنوان الگو دقیقاً به روح و عبارات این اصول وفادار باشند و قاطعانه آنها را مورد عمل قرار دهند.

این کتاب راهنما مرور فشرده ای بر استانداردها و هنگارهای بین المللی دارد که به خوبی امکان نظارت بر رفتارها در زمینه عدالت کیفری را مهیا می سازد. طراحی این مجموعه به گونه ای است که هم به ارائه گزارش از نحوه فعالیت های ضابطین دادگستری محلی کمک کند و هم به عنوان یک مأخذ و منبع مورد استناد ضابطین مذکور قرارگیرد. همچنین این کتاب راهنما می تواند به عنوان ابزار برنامه ریزی و اجرای دوره های آموزشی و آموزش مربیان بکار گرفته شود.

جایگاه حقوقی هنجارها و استانداردهایی که در این کتاب مورد بحث قرار گرفته اند، متفاوت است.

دسته اول: مقرراتی که در بردارنده معاهدات چند جانبه می- باشند و تحت رهنمودها و مساعدت های سازمان ملل متحد شکل گرفته اند از قبیل کنوانسیون بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی که تعهدات و وظایف مشخصی را برای دولت هایی که آن را تصویب یا قبول نموده اند ایجاد می کند. این قبیل معاهدات الزام آور هستند.

دسته دوم : سایر استانداردها از قبیل نظامنامه رفتارضابطین دادگستری (Code of Conduct for Law Enforcement Official) با هدف اجتناب از سوءاستفاده های محتمل و به منظور اطمینان از رفتار انسانی تدوین شده اند و مورد پذیرش جامعه بین‌المللی قرار گرفته اند. بسیاری از آنها که در جلسات پنج سالانه سازمان ملل متحد برای پیشگیری از جرایم و رفتار با مجرمین بسط یافته اند مورد تصویب دولت ها در مجمع عمومی سازمان ملل متحد یا شورای اقتصادی اجتماعی قرار گرفته اند. این قبیل اسناد از ضمانت اجرای اخلاقی برخوردارند (یعنی الزام آور نیستند و دولت ها اخلاقاً خود را مقید به اجرای آنها می دانند) و راهنمای عمل دولت ها در رفتار و اقداماتشان هستند.

دسته سوم: پاره‌ای از هنجارها از قبیل کنوانسیون های چهارگانه ژنو به عنوان حقوق بین‌الملل عرفی یا عرف در نظام حقوق بین‌الملل محسوب می شوند، بدین ترتیب این کنوانسیون ها نیز تعهداتی را برای تمامی کشورها ایجاد می‌کنند و قواعد حقوق بشر دوستانه مذکور در این کنوانسیون ها باید در جریان مخاصمه مسلحانه بین کشورها مورد تبعیت قرار گیرد.

به منظور آگاهی از فهرست کامل این استانداردها و هنجارها، می‌توانید به بخش «منابع» در پایان کتاب مراجعه کنید. متن کامل این اسناد را در بخش فروش انتشارات سازمان ملل متحد تحت عنوان (استانداردها و هنجارهای پیشگیری از جرائم و عدالت کیفری سازمان ملل متحد) به شماره NO. E.92.IV.1.(STtCSDHA/16) و یا تحت عنوان (مجموعه اسناد

بین‌المللی در زمینه حقوق بشر) به شماره ۱ (Vol. I) NO.E.93.XIV.1 (Part 1). می‌توان یافت.

این انتشارات تأثیر قابل ملاحظه و با ارزشی در همکاران به ویژه پلیس شهری CIVPOL نیروهای حافظ صلح سازمان ملل متحد در یوگسلاوی سابق (UNPROFOR) و نیروهای انتقال قدرت در کامبوج (UNTAC) گذارده است.

همچنین امید است این مجموعه به عنوان راهنمای اجرای متصفانه و مؤثر عدالت کیفری مورد استفاده سایر نیروهای حافظ صلح سازمان ملل متحد قرار گیرد و در تغییر رفتار ضابطین دادگستری و پلیس محلی مؤثر واقع شود. اگر این چنین شود بی هیچ تردیدی این مجموعه در توسعه و حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی سهم خود را ادا کرده است.